

Előfizetési ár
MAGYAR DOHÁNYUSÁG^{ra}
Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.
Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványval minden
postahivatalnál eszközölhető.
SZERKESZTŐSÉG:
Budapest,
VI., Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR DOHÁNYUSÁG.

Előfizetési ár
MAGYAR DOHÁNYUSÁG^{ra}
Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.
Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványval minden
postahivatalnál eszközölhető.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI. Podmaniczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felvevő a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felélős szerkesztő és lapfajlagos:
DARÓCZI VILMOS.

Hirdetések Negyed oldal 10 frt; kisebb hirdetéseknél minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: A dohánytermelés munkájának megkezdése. *Daróczi Vilmostól.* — A dohány, 1897. évben. (H.) — A dohánymonopolium behozatala Ausztriában és Magyarországon. Mutatója dr. *Takáts Sándor* értekezéséből. — A barcsi m. kir. dohánybevéltőhivatal 1897. évi dohánybevéltési eredményének kimutatása. Közli: *Banovszky Gyula.* — A budapesti m. kir. dohánybevéltőhivatal 1897. évi dohánybevéltési eredményének kimutatása. — A dohány az ezredéves kiállításon: IV. A dohányelővajfü, (ábrával) — V. A homok káros következményei a dohányon. Mutatóványok *Daróczi Vilmos* jelentéséből. — Levelezés: I. Faddról. — Ifj. *Pleszky Antal*tól; — II. Bánkutról — *Baross László*tól. — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

A dohánytermelés munkájának megkezdése.

Ismét elérkezett az az időszak, amidőn a folyó évi dohánytermelés munkáját megkezdve, ezzel az alapkövét letesszük az idei dohánytermés sikerének.

S amint már egypárszor kijelentettem, most is csak azt mondhatom, hogy minden jel és minden irányadó tényezőnek eljárása arra mutat, hogy ezentul kizárólag a jobb minőségű dohányanyag előállítására kell törekednünk, — sőt maguk a termelők körében is bizonyos felbuzdulás és figyelemre méltó mozgalom vehető észre az irányban, amely legjobban kitűnik az utóbbi időben számos oldalról hozzámtézett kérdézőkérdeések és tudakozódásokból, amelyek mind arra irányulnak, hogy a dohány minőségének javítását eszközöljék.

A dohányjövődéknek többrendbeli intézkedése is mind arról tanuskodik, hogy a jövődék azt tűzte ki céljául és legfőbb feladatául, hogy a dohány minőségének javítását minden módon lehetővé tegye, s a termelők érdekeit is megfelelőleg előmozdítsa, az által, hogy a jó anyagért a

termelőknek olyan jutalmat adjon, amelyvel fáradságos munkájuk méltóképpen legyen honorálva, — amint ezt a termelők legnagyobb része által teljes megnyugvással és bizalommal fogadott új beváltási arszabályzat is bizonyítja.

Eme törekvéssel szemben, a termelők közt megindult üdvös mozgalomnak most már tényleg oda kell működni, hogy a minden irányban reményteljesnek látszó kezdeményezés csakugyan megvalósuljon, s a jövődék és a termelők közös érdekének szerencsés összeegyeztetése ne csupán írott malaszt maradjon, de az életbe valóssággal is átmenjen.

Hogy tehát ez elérhetővé tétessék: termeljük a dohányt az ahhoz való legalkalmasabb kitűnő talajban, kipróbált biztos magból, s kezeljük azt a modern okszerűség minden követelményének megfelelőleg, — akkor aztán a cél biztos el lesz érve.

A dohánytermelés alapvető munkája: a melegágyak most már országszerte elkészülnek, részben be is vettek, s ahol ez eddig még meg nem történt volna, ott, a melegágyak sürgős bevetése szintén napirenden van. Csak is ott lehet még e részben visszamaradás, ahol még mindig azt az ósdi rossz szokást követik, hogy a magot, elvetés előtt csiráztatják. Ezt én a magam részéről sohasem helyesltem és évről-évre kárhoztattam, — mert a mag csiráztatása rendkívül sok kárt okoz a palánta későbbi fejlődésére nézve, mivel arra nincs eset, hogy a nedves zacskóban kippattant s egymással összekuszált csirák, az elvetés alkalmával meg ne sérüljenek, a megsérült csira pedig folyton szenvedő alakjában nem fejlődhetik, hanem csak ve-

getál és amig sérülését kiheverheti, az sokkal több időt vesz igénybe, mint amennyit a csiráztatás által megtakarítani vélünk. De még egy másik nagy hátránya is van a mag kicsiráztatásának, az tudniillik, hogy a kicsirázott mag mindig nagyobb tömegben esik egy helyre, s ez által a tulsűrűség folytán csak holmi gyenge, vézna, görbe palántákat nevelhet. Sőt a rovarok is szivesebben keresik fel azt a tömeges csira mennyiséget, amelyet nagyon kedvelnek, s amely a földdel összevegyülve, nagyrésztben elfonnyad és rothadást idéz elő.

Szerintem tehát nincs helyesebb eljárás, mint a megbízható eredetű, nagyon jól kitisztított és szelen megszórt, legegészségesebb és legnehezebb dohánymagot, csiráztatás nélkül, de *feltétlenül sorba vetve, a már több ízben leirt módon elvetni.*

Aki nagyon ragaszkodik a csiráztatáshoz, s annyira megszokta már, hogy nem is tudna egyszerre lemondani róla, azt megteheti éppen, hogy az elvetendő dohánymagot pár órára áztassa be trágyalében, — de ez esetben is az elvetés előtt ki kell annyira szikkasztani, hogy mikor a korpa, vagy fűrészpórral összekevert mag elvetésre kerül, az a keverék össze ne ragadjon, szóval hogy az elvetésnél több szemecske együvé ne essék.

Ez a dohány okszerű termelésének elvitathatatlan első regulája és biztos alapja.

A melegágy beföldelésére szánt föld, minden gyom és rovarától megtisztított és jó porhanyóssá tett tiszta, kövér, humus tartalmu, lehetőleg új föld legyen, hogy a melegágy felső rétege ki ne száradjon. A mag elvetése után a melegágyat rögtön be kell takarni s mindig gondosan megfigyelni, hogy felülete folyvást a kellő nyir-

Szőlőtrágya-kompozíciót

és szőlők alá való mindennemű műtrágyákat

elismert kitűnő minőségben ajánl

a „Hungaria” műtrágya, kénsav és vegyi- ipar részvénytársaság

Budapest, Váci-körút 21. szám.

Részletes utasítást kívánatra ingyen és bérmentve küld az igazgatóság.

kossággal birjon, — mi végből sűrű rózsával ellátott locsoló kannával gyöngéden és óvatosan meg lehet öntözni, hogy a mag gyorsabb csírázása és kikéltése elősegíttessék, — az öntözésre használandó víz azonban legalább is 16—18 R. fokú és okvetlenül álló víz legyen. A melegágyak napfényes, enyhe, jó időben kellőleg szellőztetendők, hideg, szeles időben és éjjelre azontán mindig betakarandók.

Normális időjárás mellett, a dohány termelésének jó vagy rossz sikere ugyszólván csak a termelőtől függ. Semmi más gazdasági termelvényénél nem lehet annyira mérvadó a gazda közreműködése, mint éppen a dohánynál, amelynél csakis kiváló gondozás mellett s az okszerűség által követelt mindennemű teendőknél akkurátus végzése esetén érhető el a kielégítő eredmény.

Másrészt azonban a dohány növény gondos ápolása és helyes kezelése által még az abnormis, kedvezőtlen időjárás káros hatása és rossz eredménye is mérsékelhető.

Igy például a kapadohánynál — amely úgy szólván csak egy-egy évben sikerül jól, míg a másikban már gyengébben üt ki — ha a kapadohányt a palánták kiültetése után tartós szárazság éri: az ilyen dohánnyhoz már vajmi kevés remény lehet, — de még ez esetben is, nagy fáradsággal és szorgalommal segíthetünk rajta annyira, hogy ha nem is érhetünk el oly eredményt, mint kedvező időjárás esetén elertünk volna, de közepes termésre még mindig lehet reményünk, ha az ilyen, tartós szárazság által ért kapadohányt, az elültetés után néhányszor megöntözzük, s küönösen ha az öntendő vízbe feloldott kén-savas-káliú vegyítünk, amely abból a célból is igen hasznos és előnyös, mert a kén-savas-káliú több ideig megtartja a talajban a nyirkosságot.

A kapadohánynál is felette fontos és szükségesnek tartom a melegágyat sorban bevetni, mert ez által gyökeresebb és erősebb palántákat nyerünk, amelyek könnyebben megfogamzanak és a szárazságot is inkább képesek elviselni.

S az a csekély munkakülönbség, amit a sorbavetés igényel, bőven megtérül még az által is, hogy a szórva vetett palánták közül a kiültetésnél temérdek sokat el kell hányunk, mert a vézna, satnya, sérült palántákat semmi szín alatt sem szabad soha kiültetni, — míg a sorba vetett palánták az ültetésre teljesen alkalmasak és megfelelőek lévén: még mennyiségileg is sokkal többet fognak kiadni, mint ugyan olyan nagyságu területen, a szórva vetett melegágyból valók.

De hosszas volna mind felsorolni azon tagadhatatlan előnyöket, melyeket a sorba vetés nyújt; — s a legjobb szándékkal csak annyit mondhatok: győződjék meg minden termelő — aki még eddig nem ismerné — saját tapasztalata folytán, a sorba vetésnek felette hasznos és célszerű voltáról.

Daróczi Vilmos.

A dohány, 1897. évben.

A fenti cím alatt a „Pester Lloyd“ a következő nagyérdékű jelentést közli:

(H.) Bizonyára örvedetes jelenség, hogy az elmúlt évben — a rossz termés folytán mindennemű gazdasági termékek kivételében beállott hanyatlás daczára — a dohánykivitel örvedetes lendületet nyert, habár két elvesztett kiviteli piacunkat — a francia és olasz jövedéket — nem is sikerült visszaszerezniük.

A kivitt dohánymennyiség volt:

1895. évben	21.852. métermázsá,
1896. „	26.025. „
1897. „	42.049. „

A kivitel emelkedése részint egy egészen új kiviteli piac: Spanyolország megszerzésének, főleg pedig azon körülménynek tudható be, hogy a tengerentúli silányabb minőségű dohánnyal szemben, az eladási áraknak rendkívül alacsonyra való leszállításával versenyképesekké lettünk és hogy dohánvaink a magánipar terén, más eredetű anyagokkal, többféle surrogatum és keresztelés gyanánt, nagymértékben való felvetésre találtak. Ezen jelenségeknek meg lesz az a maradandó jó hatása, hogy a gyártás — ha egyszer megszokja a magyar dohányt, amelyet különleges igényeinek megfelelőleg s amellel igen olcsó áron nyer — attól többé nem egy könnyen fog elállani. Ez okból a kivitel emelkedését feltétlenül vívmányunk lehet tekinteni.

Mindenestre kívánatos lett volna, hogy ha a nagyobb kivitel nem a tulméréseket árakban, hanem a jobb minőségben találta volna indokát, ami azonban — sajnos — nem úgy van. Habár 1893. 1895. és 1896. meglehetősen jó évek voltak, amelyek jó s nagyobb részben könnyen és jólégo anyagot szolgáltatottak, de a termelés terén jelentékenyebb haladást nem konstátálhatunk.

Nevezetesen a dohánnyal valóátása — sortírozása — a legtöbb esetben még sok kívánnivalót hagy hátra s azon körülmény, hogy dohánnyaink kevésbé egyenletesek, igen hátrányosan hat a kivitelre. Ha már országunk talajminősége, éghajlata, s egyéb helyrajzi és földtani viszonyainál fogva, jobb minőségű dohánnyokat nem is volnánk képesek előállítani — amit azonban meg nem engedhetünk s amelyre nézve más alkalommal fogunk véleményt mondani — de azért egyenlő és egyöntetűen válogatott dohánnyokat mégis feltétlenül produkálhatnánk. Ez első sorban a termelők feladatá, akiknek mulhatatlanul fáradságot kell venniük arra, hogy a dohánnyokat ne csupán csomózzák, hanem szín, érettség, tulajdonság szerint teljesen egyenletes dohánnyokat kössenek egy csomóba, — s ha ezen alapfeltételt a termelők teljesítik: akkor a fejlődés további stádiumaiban — mint amelyek a fermentálás, osztályozás, egyöntetű bálozás, stb. — könnyű lesz előbbre menni, — előrebocsátva, hogy a kellő raktárhelyiségben ne legyen hiány s ne legyen szükség többé arra, hogy a dohánnyok a szabadban tartassanak. Egyébiránt a szükséges dohány raktárak építése körül takarékoskodást mi a legnagyobb parázásnak tartjuk, mert az állam kielégítő dohányraktárak építésénél bizonyára alig tehet jövedelmesebb beruházásokat.

Felülthetjük, hogy a beváltási árak és az átvételi szabályok a legközelebbi három évre újból megállapítottak. Azon helyes alapelvből kiindulva, hogy a jobb minőségű dohány termelése előmozdítassék: a dohányjövédék a jobb osztályok árait fel emelte, ellenben az alacsonyabb osztályok árait lejjebb szállította. A törekvő termelők tehát ennek folytán — ha a termelésre gondot fordítanak és azon igyekeznek, hogy hasznavehető, jól értékesíthető terméket állítsanak elő — fáradozásaiknak

bővebben elveendik a jutalmát. Azt kell hinnünk, hogy az új árak és a loyális átvételi szabályok, kielégítendik a termelőket, főleg ha tekintetbe vesszük, hogy a dohányjövédék által fizetett árak, a dohánykiképzése, a fermentációnál való romlás, s a válogatás és bebálozás költségeinek hozzászámítása esetén magasabbak, mint bármely érték, amelyet a dohánnyok a világ piacokon képviselnek. Továbbmenő kívánalmokat teljesíthetlenné tartunk. A dohányjövédéknek kötelessége a hazai termelést támogatni, s a külföldi dohánybehozatalt — amennyire a fogyasztás igényei lehetővé teszik — megszorítani, de nem szabad a dohánytermelést, az egyedűrságu jövedelem egyrésztének feláldozásával, más adófizetők terhére támogatni.

Nagy fontosságot tulajdonítunk, az általunk már évekkel ezelőtt ajánlott kísérleti állomások szervezésének, ahol rendszeresen, tudományos alapokon s a gyűjtött gyakorlati tapasztalatok felhasználásával lesznek a különféle mag, termelési és trágyázási kísérletek végezhetőek. Ezen állomások lennének hivatva a magtermelést is kultiválni, hogy a termelőket megbízható magokkal elláthassák, ami kiváltképpen fontos dolog. Sajnáljuk azonban, hogy az első nagyobb kísérleti állomás Debreczenben fog felállítani, mert ezen helynek a kiválasztását részünkről elhibáztunk találjuk. Debreczen talaja véleményünk szerint nem alkalmas arra, hogy gyenge, ruganyos, feltétlenül megbízható, jó egészű dohányt állítson elő, — s Mezőhegyes ezen célra hasonlíthatatlanul jobban megfelelne. Minden kicsinyes habozást és nehézséget felretéve. Mezőhegyessel kellett volna megkezdenni. Különben ha a kísérleti állomásokat komolyan akarjuk venni, akkor egy állomás nem elegendő, hanem legalább is négyet kell életbeleptetni, melyek közül Mezőhegyes ki nem hagyható. Azonkívül ajánlatos lenne egyet délnyugaton, egyet pedig tovább északon felállítani: az utóbbit legfőképpen a zamatos vágni való dohánnyok számára.

A kapadohány termelése abban a részben javult, hogy a jövedék, normális termelés mellett nem lesz képtelen enen fajtát Oroszországból hozatni, amit részünkről csak örömmel üdvözölhetünk.

Nagyobb kísérletek tetteket simítatlan dohánnyal, amit szintén csak helyeseltünk, mert azok a dohánnyok, amelyek szivargyártásra alkalmasak, a simítás által bizonyos alkotászeikből állásznak, amelyek a feszerőre és ruganyosságra nézve nélkülözhetlenné. Sürögösen ajánlhatjuk ezen kísérletek folytatását, — amelyekről azonban végleges ítélet csak évek múlva lesz hozható; — éppen azért szükségesek a beható és megbízható tanulmányok, a termeléstől kezdve egész a kész gyártmányig.

A magyar dohány termelésével már évek óta különféle sokatigero kísérletek tetteket, s ha ezek sikerülnek — amire van kilátás — akkor egy új kiviteli cikket nyerünk, amely hivatva leend kereskedelmi mérlegünket megjavítani. Mindenesetre érdemes vállalkozása volt tehát ez a dohányjövédéknek, hogy erre nézve az első lépést megtette.

A gyártmányok kivételének úgy látszik még nem érkezett el az ideje, habár más dohányjövédék, e teren is igen számbavehető eredményeket érnek el; — így például Olaszország biztosította magának a gyártmányoknak Dél-Amerika és Ausztrália részére való eladását, 3 évre 3 millió lirért, — Megérthetjük azon aggodalmokat, amelyek ma még ettől vannak, — hanem ha a jövedék új gyártmányokra képesebbek és munkásaink tanulmányok lesznek: figyelmet fordíthatunk mindezekre, s a megfelelő tanulmányokat már is megkezdhetjük.

A dohánymonopólium behozatala Ausztriában és Magyarországon.

— Mutatvány dr. Takáts Sándor értekezéséből. —

Ismeretes dolog, hogy I. Lipót szenvedélyes vadász volt. Mondják, hogy pompás vadász-felszerelése pártját ritkította, s ez volt az uralkodó egyik büszksége. A folytonos használat azonban nagyon megviselte a csengő hangú kürtöket, trombitákat, fegyvereket stb. 1669-ben már azon gondolkodott a császár király, mi módon lehetne a régi vadászati kellekek helyébe újakat és szebbeket szerezni? Gondolkozni persze csak azért kellett a dolgon, mert a költségekre nem volt pénz. Az uralkodó helyett nemskára *Khevenhüller* Kristóf gróf fővadászmester törte a fejét, honnan szerezzen pénzt. Lipót ugyanis őt bízta meg a szükséges kiadások előteremtésével.

Khevenhüller, amint ő felségehez benyújtott előterjesztésében¹⁾ mondja, a költségek előteremtésére más módot nem talált, mint a *dohánykereskedés bérbeadását* Felső-Ausztriában. A lakosságra nézve ugyaneleinte súlyos és sérelmes lesz ez a terv és javaslat, de azért keresztül lehet vinni, mert Felső-Ausztriában ugy sem terem dohányt, s csak idegen kereskedők, főleg nürnbergiek, sóprik be a hasznat. Különböznem is olyan új és szokatlan a kérdés; mert *Csehországban* már régen magánemberek élvezik a dohánykereskedés hasznát. Az állam jóvedelme sem fog csökkenni; mert a 40 krajczárnyi vám a behozott dohány mázsája után ezután is be fog folyni.

Khevenhüller meglepő ajánlata megnyerte az uralkodó tetszését. 1669. április 13-án már tanácskoznak is az „*appaldo*”, azaz bérlet ügyében. A Lipót elnöklelte alatt Bécsben tartott tanácskozásban az örökös tartományok legkiválóbb emberei vesznek részt.²⁾ Ott voltak: Lobkovitz, Auersperg, Schwarzenberg, Stahrenberg, Montecucoli, Lamberg, Sinzendorf és De Souches.

A tanácskozás eredménye az volt, hogy Lipót elfogadta az *appaldo* behozatalára vonatkozó javaslatot. 1669. július 13-án már meg is küldte császári végzését a felső-ausztriai rendeknek. Ezek nem valami nagy örömmel fogadták a rendeletet. 1669. augusztus havában Linzben gyűlést is tartottak az *appaldo* ügyében, s aug. 22-én ő felségehez felterjesztett határozatukban³⁾ aggodalmuknak adtak kifejezést.

Lipót ennek dacára 1670. aug. 8-án megkötötte a szerződést⁴⁾ Khevenhüller

gróffal, 12 évre biztosítván neki Felső-Ausztriában a dohánynyal való kereskedés kizárólagos jogát. Khevenhüller viszont kötelezte magát, hogy a bejövő haszonból időről-időre megújítja Lipót vadászfelszerelését.

Ez volt az első lépés a dohánymonopólium behozatalára. Alig hat évre ez esemény után, 1676. márczius 27-én bizonyos *Geiger* János ensi kereskedő kapott szabadságot, hogy Ausztriában *dohánygyárat*⁵⁾ állíthat. *Geiger* kötelezte magát, hogy az Alsó- és Felső-Ausztriában termelt dohánylevelet méltányos áron beváltja, s hogy igyekezni fog a dohányültetést meghonosítani és terjeszteni.

A *Geiger*nek és *Khevenhüller*nek adott privilegiumok még nem érintik a dohánytermelés szabadságát. Kiki ültethetett annyit, a mennyi tetszett neki, csak kereskednie nem volt vele szabad.

Ugy látszik, hogy a dohánykereskedés kibérése nem volt rossz üzlet. Legalább

⁵⁾ Közös pénzügymin. levélt. 1867. május 20-án Lipót ez ügyben rendeletet bocsátott ki a császári vámbivatalokhoz, tudtul adván, hogy *Geiger*nek 10 évre szabadságot adott dohány előállítására.

Lipót egymásután kapja az ajánlatokat újabb bérletekre. Így 1677. aug. 20-án *Dominico Donadoni* és *Liscutin* tettek ajánlatot Stájer, Karinthia és Krajna dohány-appaldójának kibérése. *Folyamodványukban*⁶⁾ 5 évre kéri a szabadságot évi 10,000 frtt; de ha az üzlet bevág, hajlandók nagyobb bért is fizetni.

Lipót a folyamodóknak nem 5, hanem 8 évre adta bérbe a dohánykereskedelmet a nevezett tartományokban.⁷⁾ A három ország rendei azonban sehogysem akarták az *appaldót* megtérni. 1678. május 9-én felterjesztett felségfolyamodványukban keservesen panaszkodnak e törvénytelen intézkedés ellen, mely ellenkezik jogaikkal, kiváltságaikkal, sőt a törvénnyel is. Felemlítik, hogy 1632-ben már kísérletet tettek a marha-kereskedés monopolizálásával (Oxenappalt), de a rendek ellenállása dugába döntötte a tervet.⁸⁾ Ez fog történni a dohányappaldóval is; azért előre is tiltakoznak ellene.

(Folyt. köv.)

⁶⁾ Közös pénzügymin. levélt.

⁷⁾ U. ott.

⁸⁾ U. ott. Fölötte alázatosan fejtegetik a „sehr hoch: und beyfallende praejudicia“-kat.

Kimutatás

a barcsi magyar kir. dohánybeváltó hivatalnál 1897. évben termelt dohányok beváltási eredményéről.

Tétel szám	Közég vagy puszta	Nagytermelő	Beültetett terület hold	Átlagár métermázsánként		Egy hold átlagos jóvedelme		
				frt	kr.	kilogr.	frt	kr.
Magyarországi községek:								
1	Barcs		56	15	36	558	85	76
2	Bolhás	Mautner Albert	20	18	06	591	106	88
3	Görgeteg		20	15	34	507	77	76
4	Hosszúfalu		21	15	32	492	75	68
5	Mike		336	17	86	491	87	20
6	Németújfalú		72	17	30	771	133	68
7	Rinya Szt-Király		77	15	19	470	71	52
8	Szob (Baráti pta)	Esztergomi főkapitány	20	20	65	587	121	32
9	Téklafalu		98	16	04	737	118	40
Horvátországi községek:								
1	Antunovác		7	14	57	358	53	—
2	Alaginc pta	Weisz Henrik	12	11	04	633	68	80
3	Dobrovác		15	13	36	424	57	28
4	Hrasztovác		9	15	66	396	62	24
5	Kamenskó	Pakráci erdőhársulat	14	9	03	10	—	96
6	Nováki		18	14	66	578	84	80
7	Satnica		7	8	82	159	14	11
8	Spicak Bukovica		21	16	11	475	76	64
9	Strazeman	Gwozdanovich Károly	21	14	81	623	93	16
10	Vilheselő	Dr. Reiner Mihály és Biró Jenő	31	10	38	568	59	65

Ezen körzetben a múlt évben a palánták fejlődésére a tavasi hűvös, szeles és esős időjárás igen kedvezőtlenül hatott, hozzá még a kiültetést is késleltette, mert a földterületek túl nedvesek voltak és így alig voltak megközelíthetők, miért is a kiültetés csak május vége felé vette kezdetét, a később — június vége felé — eszközölt kiültetésű ültetvények pedig a férges ugyszólván teljesen kipusztították; a beszáradásra a szeptember hóban uralgott gyakori esős, nedves időjárás igen hátrányos volt, — mindazonáltal a múlt évi időjárás eléggé kielégítőnek mondható, mint hogy június és júliusban igen kedvező idő volt, mit különben a kedvező szállítási eredmény is bizonyít, mert minőségére nézve a termés igen jól sikerült.

Jégverés volt a pakráci erdőhársulat kamenskói gazdaságában, a hol a dohányt teljesen tönkretette, ugy Alagincen és Vilheselőn is, hol a jég szintén tetemes károkat

tett. Legjobb minőségű anyagot szállítottak be Mike közég termelői és az esztergomi főkapitány somogy-szobbi uradalma; a többi községek is: mint Rinya-Szt.-Király, Barcs, és Német-Ujfalu is, szép anyagot szállítottak be.

Jó anyagot szállíthatnának be a többi községek is, ha nagyobb gondot fordítanának a kezelésre, különösen a levelek száritására, mert sok évvel fordult elé.

Beváltott összesen: Szivarböríték III. osztály 30 mázsa, Válogatott a) 174. m. b) 4 m; I. osztály 896 m; II. osztály 1392. m; III. oszt. 1146. m; kihányás 1107. m; és tiszta hualladék 32 m. vagyis együtt = 4781. mázsa. — A 100 klgmonkénti átlag ár 16 frt 41 kr.

M. kir. dohánybeváltó hivatal

Barcs, 1898. márczius 8.

Banovszky Gyula.

¹⁾ Közös pénzügymin. levéltára 9113—5. számú csomag 1600—748-ig. Tabak-Pachtungen. „Und ob zwar dieser An und Vorschlag anfanglich für sin hart und beschwärlisches Mittel fürsieth“ etc. Meg kell jegyezni, hogy a bérletet nem a maga számára kérte, hanem egyszerűen csak ajánlotta, hogy a dohánykereskedést valakinek bérbe kellene adni; mert a hasznat ugy is idegen kereskedők sóprik be.

²⁾ Közös pénzügymin. levéltára.

³⁾ Közös pénzügymin. levéltára.

⁴⁾ Közös pénzügymin. levéltára. A szerződés több példányban meg van. Az osztrák monopólium kivanatos történetét megírta dr. *Krükl József*. Ez az értekezés az *Oesterreichische Revue* 1807. évfolyamában jelent meg. A szerző nagyrészt nyomtatásban megjelent források alapján írta ez értekezést; ép ezért nagyon fogynak és megbízhatatlan. A közös és osztrák pénzügymin. levéltárban levő roppant adathalmaz, mely az osztrák monopólium minden fázisára bő és érdekes anyaggal szolgál, nem használta fel. Mi ez *eredeti okiratokat* használtak fel, főleg azért, mert *Krükl* adataival ellentmondásban vannak.

Kimutatás

a budapesti m. kir. dohánybevéltő hivatalnál beváltott 1897. évi terméű dohányokról.

Folyó szám	A termelő neve		Beültetett terület		A község neve	Átlagár méter-mázsánként		Egy kat. hold átlagos jövedelme		
			hold	ööl		frt	kr.	kilogr.	dohányban	
									frt	kr.
1	Pick Miksa	55	191	Alberti	16	37	757	123	92	
2	Karsai Vilmos és Sándor	56	900	Boldog	17	18	954	163	09	
3	Csányi Agoston	46	1100	Csány	17	89	957	167	72	
4	Világhy Károly	36	120	Czegléd	13	94	650	90	74	
5	Dr. Wekerle Sándor	27	—	Dános	15	63	800	124	85	
6	Unger Alajos	17	—	—	17	57	836	146	05	
7	Szorg István János	28	—	—	16	29	872	142	—	
8	Rakovszky István	75	—	—	17	49	745	130	—	
9	Muzsik Lajos	23	—	—	18	38	1090	199	82	
10	Dr. Kormos Béla	10	—	—	16	80	786	131	—	
11	Mitsky Sándor	50	—	—	17	20	640	109	90	
12	Gemperle Antal	8	—	—	15	27	562	85	88	
13	Pfeffer Arthur	28	—	—	11	74	839	134	29	
14	Halász Zsigmond és Péter	18	—	Gyón	14	58	424	64	80	
15	Halász Jenő	14	—	—	16	18	628	106	35	
16	Zirczi apátság	53	—	Herczegfalva	16	03	1010	168	42	
17	Muzsik Gyula	25	—	Irsa	14	70	1096	161	17	
18	Özv. Muzsik Józsefné	22	—	—	13	43	903	120	95	
19	Berger Lipót és Mór	51	—	—	15	72	740	116	23	
20	Popper Guszt. és Popper S. Lajos	8	—	—	12	67	597	74	46	
21	Policzer Gusztáv	17	—	—	13	14	502	65	72	
22	Almás Antal	15	—	—	15	25	448	71	46	
23	Bleier Kálmán és Gyula	51	—	—	14	71	639	94	08	
24	Geréby Gyula	10	—	Lajos-Mizse	18	30	1068	194	—	
25	Mizsey Péter	13	—	—	15	47	1048	161	99	
26	Rötzer Ferencz	26	—	Kakucs	16	01	1092	174	88	
27	Liebner József	18	—	—	14	89	767	114	15	
28	Tolnay Lajos	47	—	—	16	19	1079	174	72	
29	Özv. gróf Pálffy Pálné	40	—	Kóka	16	27	1095	177	80	
30	Dr. Förster Aurél	23	—	Káva	16	84	544	91	56	
31	Krajtsik András	18	—	—	16	13	455	72	55	
32	Gazdasági tanintézet	1	—	Keszthely	13	10	813	106	53	
33	Ivánka Oszkár	18	—	Kis-Túr	18	46	1015	187	60	
34	Gazdasági akadémia	1	—	Magyar-Ovár	15	53	588	81	23	
35	Fabinyi Gyula	23	—	Nyáregyháza	15	48	882	136	—	
36	Özv. Kaszap Kálmánné	10	—	—	15	46	887	136	16	
37	Konkoly József	21	—	—	16	91	654	110	33	
38	Dr. Wekerle Sándor	38	—	—	17	49	686	115	89	
39	Gróf Keglevich Gábor	60	—	Nagykátá	17	38	682	116	85	
40	Kármán Pál és Társai	16	—	—	13	06	602	78	37	
41	Czakó János	3	—	—	17	89	641	80	—	
42	Bleier Kálmán és Gyula	37	—	—	17	68	1268	224	24	
43	Pálóczy Horváth Istvánné	153	—	Örkény	17	73	716	126	99	
44	Leitner Jakab	18	—	Pát.d	15	32	818	125	55	
45	Bleier Antal	18	—	—	16	45	714	117	11	
46	Noszlopy Emil	10	—	—	14	97	686	101	80	
47	Szilágyi Emil	27	—	Pécel	19	17	318	147	03	
48	Brill Lajos	15	—	—	19	27	572	109	53	
49	Geréby Imre és fia Pál	68	—	Peszér-Adács	16	60	758	139	42	
50	Schweiger Vilmos	23	—	—	18	65	642	119	26	
51	Gróf Szapáry Gyuláné	19	—	Sződ	17	37	árviz	karos	ult	
52	Dezseöffy Béla	28	—	Szt-Márton-Káta	15	94	784	124	18	
53	Dezseöffy Géza	28	—	—	18	05	864	156	—	
54	Szigeti Mór	10	—	—	13	98	587	80	81	
55	Kohn Adolf	27	—	—	17	79	852	164	77	
56	Szödi Mór	10	—	—	16	33	1213	197	70	
57	Csillag Béla és Géza	135	—	T.-Szt-Márton	16	41	642	105	46	
58	Goldner Ignác	22	—	Tápió-Bioske	14	77	788	125	32	
59	Deutsch Kálmán	18	—	—	15	50	692	107	15	
60	Steiner Alajos	24	—	—	14	26	674	95	70	
61	Küszler Henrik	155	—	Tápió-Szele	18	62	979	182	97	
62	Id. Benedikty Gyula	56	—	—	19	01	909	172	79	
63	Id. Sárközy Pál	8	—	—	15	90	724	115	33	
64	Kohn Zsigmond	13	—	—	15	37	1106	168	30	
65	Török József	8	—	—	17	38	786	134	75	
66	Viczián Albert	48	—	—	17	38	708	122	81	
67	Ifj. Benedikty Gyula	17	—	—	17	57	836	146	76	
68	Gyöngyei Illés	18	—	—	18	57	912	169	39	
69	Csillag Gyula	64	—	—	15	05	645	97	—	
70	Ekstein László	25	—	—	16	73	779	139	64	
71	Ifj. Monori János	18	—	—	16	68	884	147	38	
72	Reink Ignác	15	—	—	17	32	996	172	—	
73	Csillag Mór	42	—	—	17	25	355	149	97	
74	Gombos Pál	20	—	—	18	64	1102	205	05	
75	Özv. Viczián Elekné	23	—	—	16	29	639	103	65	
76	Dr. Vosits Ferencz	14	—	—	14	13	892	121	14	
77	Bamberger Manó	45	—	—	16	54	881	138	26	
78	Hoffer Ignác	18	—	—	16	13	690	117	44	
79	Báró Schosberger Zsigmond	92	—	Tápió-Szecső	16	69	838	128	98	
80	Lovag Garopich Atfréd	54	—	Tatár-Szt-György	13	63	348	47	50	
81	Wahrmann Renée	17	—	Tó-Almás	18	16	1103	140	94	
82	Katona Gyula	29	—	—	16	57	877	145	27	
83	Biró Zsigmond	19	—	—	17	02	821	139	78	
84	Báró Prónay Gábor	9	—	—	12	13	692	83	55	
85	Holtzy Sománé	14	—	Uj-Hártján	17	51	909	158	85	
86	Liebner József	18	—	—	15	60	604	93	61	
87	Taller Dávid	45	—	—	17	24	597	103	09	
88	Fuchs Gyula	67	—	—	15	85	638	101	—	
89	Szász Cöburg Góthai Fülöp hg.	119	—	Pta-Vass	17	64	1102	194	56	
90	Frankl Izidor és Zsigmond	56	—	Zsámbok	18	66	1121	207	53	

Az itt közölt hivatalos kimutatás teljes képét adja a budapesti körzetbeli 1897. évi dohánytermés anyagi eredményének.

Ami a termelés jövedelmezőségét illeti, métermázsánként a legnagyobb átlagárakat érték el (18 frton felül) a következő termelők: Szilágyi Emil 19 frt 17 kr., id. Benedicty Gyula 19 frt 01 kr., Frankl Izidor és Zsigmond 18 frt 66 kr., Schweiger Vilmos 18 frt 65 kr., Gombos Pál 18 frt 64 kr., Küszler Henrik 18 frt 62 kr., Gyöngyei Illés 18 frt 57 kr., Ivánka Oszkár 18 frt 46 kr., Muzsik Lajos 18 frt 38 kr., Geréby Gyula 18 frt 30 kr., Wahrmann Renée 18 frt 16 kr., Dezseöffy Géza 18 frt 05 kr.

Katasztr. holdanként a legnagyobb átlagos jövedelme volt (170 forinton felül) a következő termelőknek: Bleier Kálmán és Gyula 224 frt 24 kr., Frankl Izidor és Zsigmond 207 frt 54 kr., Gombos Pál 205 frt 05 kr., Muzsik Lajos 199 frt 82 kr., Szödi Mór 197 frt 70 kr., Cöburg herceg pta vacsi uradalma 194 frt 56 kr., Geréby Gyula 194 frt, Ivánka Oszkár 187 frt 60 kr., Küszler Henrik 182 frt 37 kr., gróf Pálffy Pálné kőkei gazdasága 177 frt 80 kr., Rötzer Ferencz 174 frt 88 kr., Tolnay Lajos 174 frt 72 kr., Benedicty Gyula 172 frt 79 kr., Reinle Ignác 172 frt.

Mennyiségre nézve a legnagyobb — 1100 kilogrammot meghaladó — termés volt a következő termelőknek: Bleier Kálmán és Gyula 1268 klgm, Szödi Mór 1213 klgm, Frankl Izidor és Zsigmond 1121 klgm, Kohn Zsigmond 1106 klgm, Wahrmann Renée 1103 klgm, Cöburg herceg pta vacsi uradalma 1102 klgm, Gombos Pál 1102 klgm.

A dohányanyag minőségére nézve — miként már említettem is — az idei beváltás alkalmával nem volt módos és érkezésem a beváltás menetét folyvást figyelemmel kísértem, s több jeles nagytermelőnek a dohányát eddig még csak futólag láttam, így tehát csak azokról nyilatkozhatom, a melyekről pozitív tudomásom van.

Véleményem szerint: a budapesti körzetbeli 1897. évi dohányok között a leg szebb és legjobb a Gyöngyei Illés tápiógyörgyei dohányja, amelynek valóban mintaszerű összeállításáról mult számunkban már részletesen megemlékeztem; — az átlagár és a jövedelmezőség szempontjától eltekintve, kitünően kezeltek igen szép dohányt adtak be: Benedicty Gyula, Szilágyi Emil, Frankl Izidor és Zsigmond, Pálóczy Horváth István, Katona Gyula, Muzsik Lajos és Gyula, Tolnay Lajos és Küszler Henrik, akinél simitatlan dohánynyal is szép kísérletek tettek; — igen szép és jó anyagot szolgáltatottak továbbá: gróf Keglevich Gábor, Dezseöffy Géza, Csányi Agoston, Rakovszky István, Bleier Kálmán és Gyula (nagykátái); — Cöburg herceg vacsi uradalmának dohányja folyvást emelkedik, valamint a báró Schosberger Zsigmond tápiószecsői dohányja is évről-évre sokat javult; — Unger Alajos dohányjának különösen a szép összeállítása és gondos munkája érdemel dicséretet; — a zirczi apátság herczegfalvai dohányja igen jó anyag, színe azonban nem szép, de ha a kellő talajban fogják termelni, akkor nagy jövőt ígér; — Schweiger Vilmos, Gombos Pál, gróf Pálffy Pálné kőkei gazdasága, Csillag Mór, Fabinyi Gyula, Rötzer Ferencz, ifj. Benedicty Gyula és Biró Zsigmond dohányai is mind a legjobb igyekezetről tanuskodnak.

Egészben véve a budapesti körzetbeli dohányok az idén különösen sok szép világos színű, jó égésű, jól felhasználható anyagot szolgáltatottak, s általában évről-évre szembetűnő haladást mutatnak és igen szépen és jól fermentálódnak.

A dohány az ezredéves kiállításon.

— Mutatványok Daróczi Vilmos jelentéséből. —

IV.

A dohányőllő vajfű.

Az időjárás viszontagságain s a rovarvilág pusztításain kívül, van még a dohánynak a növények közt is egy hatalmas ellensége s ez: az úgynevezett *dohányőllő vajfű* (*Orobancha ramosa*) vagy elágazó szador, melynek ábráját — az országos kiállításon bemutatva volt nagy fali táblázat alapján — ezuttal lapunkban is bemutatjuk.

Ez az élősdű növény, gyökérszerű képleteivel összenő a dohány gyökereivel, ezekből veszi fel a fejlődésre szükséges tápláló anyagokat, s ha nagy mennyiségben lép fel: a dohány fejlődését megakasztja, a levelek aprókká, durvákká, kényszererettekké lesznek, — megszártva durvák, tartalom nélküliek, törékenyek, szívósságukat s rugalmasságukat elvesztik és értékük a beváltásnál vajmi csekély.

A dohányőllő vajfűnek növény-életteni tulajdonságait, káros hatását s az ellene való védekezés módjait Kerpely Kálmán tanár tette beható tanulmányozás tárgyává, s a kiállításon bemutatott és kicsinyített alakban ezen jelentésben is között képről egyetlen tekintetre látható, hogy ez az élősdű gyom a dohánynövényt mennyire tönkre teheti. S veszedelmessége annál nagyobb, mert a vajfűnek egyetlen töve 100–150.000 magot képes érlelni, s a rendkívül apró és könnyű mag részint a földre hull, részint a szél által felkapva, aszomszédos területekre kerül s így módon évenként megszámlálhatatlan mennyiségű új mag kel ki a talajban és mindig nagyobb területen terjed el, ami rendkívül megnehezíti kiirtását és az ellene való védekezést.

Minél korábban ültettük ki a dohányt, minél jobban kedvezett az időjárás fejlődésének, minél jobb trágyaerőben van a föld s kevés a vajfű: annál kevésbé sinli meg az erőteljes fejlődésű dohány ezen élősdű gyom támadását; a kártétel ilyenkor nem igen szembetűnő.

Ahol a dohánytermelésnek ez a nagy csapása fellép, ott a termelőknak a legszigorúbb intézkedésekkel oda kell hatni, hogy a dohány kertészek, a dohánylevelek törése alkalmával, az amugy is kezök ügyébe eső vajfűnek virágzó hajtásait kitépjék, s a földről lehorvá, elégségek, — azután az inficiált területeket lehetőleg rövid idő alatt sertésekkel kell megjártni s a talajt azonnal mélyen felszántani.

V.

A homok káros következményei a dohányleveleken.

Van még egy körülmény, a melyet — bár magában véve nem nagy jelentőségű dolognak látszik — nem hagyhatok említés nélkül, mert dohányaink kivitelképességét ez a jelentéktelennek tetsző körülmény is nagyon befolyásolja, s ez

abban áll, hogy a *homok*, a *dohányleveleken*, *mily káros következménnyel bír*.

A homokos talajon termett dohányon rendszeren sok homok tapad a levelekre, mely nagyrésztben még a sítítás után is rajtok marad, sok dohányoskertész nagy öröme, akik leginkább csak a bőséges sulyt óhajtják, s az a legfőbb örömük, hogy mennél több mázsa dohányuk legyen és így egy cseppet sem törődnek azzal, hogy ezt a dohányleveleken lévő homokot megkevesbítsék. A sítítás alkalmával aztán ezek a homokszemcsékébe szinte bele vasaltatnak a még nyirkos dohányba és szépen ott maradnak, sőt az egymást fedő levelek egész légmentesen elzárják, annyira, hogy abból ugyan egy porszemecske se tud többé kihullani.

Hogy ez a leveleken lévő finom homokporföld, már magában véve a dohány ízére, zamatjára, élvezhetőségére, szóval a dohány jóságára nézve mily nagymértékben ártalmas: azt úgy hiszem senki se fogja kétségbe vonni. De van ennek még egy más árnyoldala is, mely a laikus embernek alig fog feltűnni, ami azonban kereskedelmi szempontból rendkívül lényeges és fontos dolog.

A kiviteli kereskedelemnek egy olyan

A kereskedő, vagy a gyáros, ha e vámot megfizette, azontul a dohánynyal szabadon rendelkezik és tetszése szerint gyárthatja, az ottani viszonyoknak megfelelőleg. Ezen óriási nagy vám fizetési kötelezettségéből könnyen felfogható, hogy nekik a legkönnyebb és legszárabb fajta, kocsiány nélküli dohányokat kell beszerezniök, a melyek sok víz felfogó képességgel kell hogy bírjanak, — ezen dohányok aztán az ott divó szokások szerint különféle szurrogatumok és víz mennyiségek hozzáadásával gyártatnak, hogy így a gyáros a számadását feltalálhassa.

Az említett körülményekhez alkalmazkodva, Európából és a tengerentuli államokból, szóval a világ minden részéből Angolországba, és különösen Londonba, kikocsányozva, lefejezve szállítatnak a kikeresett legkönnyebb fajta, vékony bordázatu dohányok és pedig olyanok, amelyek 35–40% vizet képesek magukba felvenni; a kocsiány bevitel ott éppen nem szokásos, de részben tilos is.

Ily körülmények mellett könnyen felfogható, hogy ők, a mi — ugy sem egészen alkalmas, hozzá még *homokos*, illetve homokkal telített dohányainkra éppen keresztervetnek, mert ezeket ők semmi körülmények közt sem használhatják,

— még akkor sem, ha a homokrések a gyártásnál semmi rossz befolyással nem bírnának, holott könnyen felfogható, hogy ez a minőségre is eléggé kártékonyan hat.

De mindezeket figyelmen kívül hagyva, és csakis a sulyt tekintve, ez ott igen nagy szerepet játszik, mert ez egy oly suly, a mi nem dohányban, nem is a leveleiben, hanem a bordában, hanem egy egészen idegen testben van, a mely fölösleges részt ők egyáltalán nem használhatják, s azt nem tehetik, hogy egy méterm. homokért

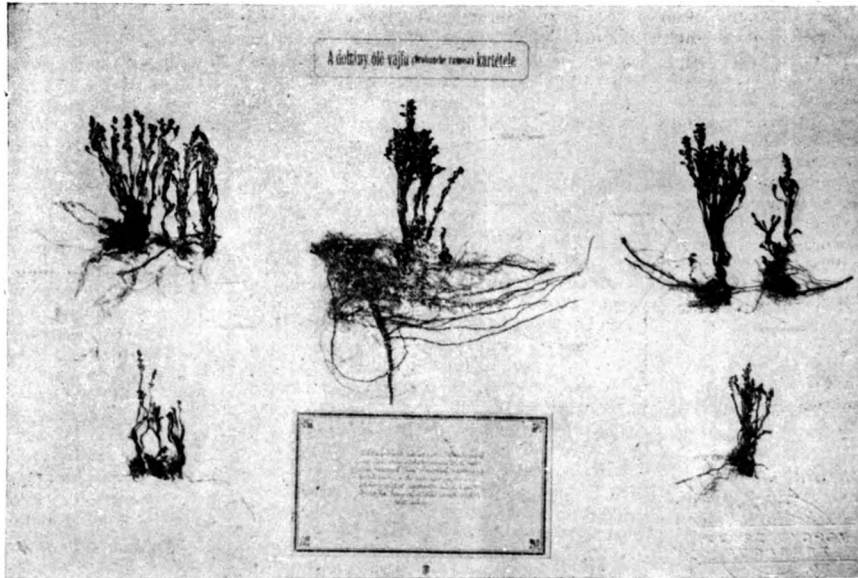
mintegy 400 frtot fizessenek: ezt józan észszel mindenki beláthatja.

Ennek tehát az a következménye, hogy Angolország ily körülmények mellett tőlünk dohányt nem vehet, még akkor sem, ha nagy költséggel és sok fáradsággal kikerestük részben azt a fajta dohányt, a mely az ő igényüknek némileg megfelel, a mi szintén igen nehéz dolog, mert sok különös kiváló tulajdonságokkal kell hogy bírjon az a dohány, a melyet ők céljaiknak megfelelőnek tekinthetnek.

Azt hiszem, nem szorul bővebb magyarázatra és bizonyításra, hogy mennyire káros volna reánk nézve, ezen nagy jelentőségű kiviteli piac retaláni elvesztése, akkor, midőn a kezdet nehézségei már kissé áthidalva lettek.

Igyekezünk kell tehát, hogy ezt a fölötté nagy kárt okozható akadályt, az Angolországba való kivitelünk utjából elhárítsuk.

Hogy homok ne maradjon a dohányleveleken, még ha homokos talajban teremnek is: ezen is lehet segíteni, csak akarni kell. Nem állítom, hogy teljesen homokmentessé tehetjük, de megkevesbibi-

piacza van ugyanis ez által érdekelve, mely az európai összes piacok közt egyike a legnagyobb fogyasztóknak.

Ez a már részben meghódított tér: *Angolország*, melyet a „Magyar dohánykereskedelmi részvénytársaság” ügybuzgalmának sikerült nemrég megnyernie, és amelylyel a dohánykereskedelmi összeköttetéseket fenntartani egyik főterekvése, minden lehető elkövetve, hogy az ottani igények lehetőleg kielégítve legyenek; de a magyar dohányleveleken lévő homok, illetve ennek káros hatása. ezen nagyfontosságú kiviteli piac megtartását nagyon is kétségessé teszi.

Angolországban ugyanis oly óriási vámm van a dohányra ugyanis, a mi majdnem hihetetlennek tűnhet fel előttünk, mert körülbelül angol fontonként, a mi pénzünk szerint, majdnem 2 frtot tesz ki, sőt esetleg még többet is, minthogy a vám mennyisége a dohány nedvtartalmától van függővé téve; tehát nekik — még mielőtt a dohány valódi értékét kifizetnék: már is kilogrammonként mintegy 4 frtot kell fizetni és még csak ezután következik a dohánynak az ára, amely azonban már majdnem egészen mellékes.

teni minden esetre lehet és kell is. A dohánykertésznek van erre elég módja a simítás alkalmával, a tenyerével lerázni, ledörgölni s nem bele simítani, — de ha másként nem, még kis seprű vagy kefével is lehet seperni; — de természetesen ezt a gazda, vagy a dohányos felvigyázó jelenlétében és felügyelete mellett kell végezni.

Alig hinné valaki, hogy egy csomó dohányban gyakran egy gramm, vagyis egy kilogramm dohányban 10 gramm, de gyakran még több homok is van.

Hogy honnan keletkeznek a sok homok a dohány levelekre: ez onnan van, hogy a homok talajon, száraz időben, a szél erősen hordja a homok porszemecskéket a zsiros dohánylevelekre s ezek rögtön rá tapadva, így szaporodnak fel nagy mennyiségben és aztán rajta is vesznek a dohányon.

És itt is az a végső remény és menedék, hogy ha majd a kulturának azt a magas fokát elérjük és bekövetkezik az az idő, midőn a dohányt nem fogjuk többé simítani és a levelek nem lesznek egymásba préselve, akkor az egyes szabad levelek közül a homok is inkább ki fog hullani, mint most, amidőn a levelek egymásba vannak tapadva s így a homokot magukban tartják. Addig is míg ez bekövetkezik, a módunkban álló minden eszköz felhasználásával igyekezzünk mindent elkövetni, hogy a homok a dohányleveleken kevesebb dűljék, — mert egyéb hibák mellett ez is egyik oka lehet annak, hogy Angolországot, ezt a nehezen szerzett és igen fontos piacot elveszithetjük, — s ez nemcsak Angolországot illetőleg, hanem a többi kiviteli piacainkra nézve is elmondható; — nekünk pedig életkérdés, nemcsak Angolországot, de az egész világ kereskedelmi helyeit minden erőnkkel megtartani és újakat is szerezni, — ezt pedig csak úgy tehetjük, ha minden igyekeztünkkel oda fogunk hatni, hogy a dohányt úgy termeljék, hogy az teljesen kiviteltképes és a modern kívánalmaknak megfelelő legyen.

Levelezés.

Fadd, 1898. márczius 1-én.

I.

Tekintetes szerkesztő Úr!

Ama biztos reményben fogok tollat, hogy szíves lesz soraimnak becses lapjában tért engedni, a midőn számot adni akarok egy igen kellemes és tanulságos napról, a mely kiváló jó szolgálatakat tett egész vidékünk dohánytermelésének emelésére. Ugyan — Uray István pénzügyi tanácsos, budapesti dohánybevaltó felügyelő úr. szíves volt a faddi dohány bevaltóhivatali körzethez tartozó összes dohánytermelőket, a dohánytermelés okszerű előmozdítása céljából február 21-dikére egy értekezletre össze hívni, — mely meghívásnak igen sok termelő a legnagyobb készséggel tett eleget, s nem is volt oka az értekezleten való részvételt senkinek sem megbánni, mert a megjelentek valóban igen tanulságos eszmecserének lettek részesei.

Az értekezletet Uray felügyelő úr egy — a dohány termelése és kezelése körüli okszerű elbánásról szóló beszéddel volt szíves bevezetni, a melyben különösen a kistermelőket oktatta, — s ennek üdvös hatását már most is észre lehet venni, a melyben kistermelőink, ezen tanulságos oktatás után, azóta majdnem mindig az ott hallott praktikus utbaigazítások további fejtegetésével foglalkoznak.

Az értekezleten igen érdekes és tanulságos eszmecserék és egyes termelők tapasztalatainak kölcsönös megvitatása sokaknak szolgálhat kedvező alkalmul a kellő gyakorlati fogások elsajátítására.

Sok mindenféle gyakorlati dolgokat fejtegetve, a dohánytermelés érdekében igen szükséges intézkedni valóról tett nagyságos Daróczy Tamás nagybirtokos úr indítványt, mely a termelő és a kertészek közötti viszony rendezését célozta, mivel — sajnos — ez mind ezeitideig a legrendezetlenebb állapotban van.

Az értekezleten jelen volt nagy termelőik igen szükségesnek tartanak, hogy a kertészek látatának el úgy nevezett dohány kertészkönyvvel, mint a cselédek cselédkönyvvel, hogy ezen könyvbe az esetleg elmerendő és más helyre beszegődni akaró kertészre vonatkozólag minden adat beírható legyen. Igen czélszerű volna, a dohánybevaltás eredményének a beváltó hivatal által a könyvbe való beírása is, — mely egyrészt a kertészt is nagyban megnyugtató, hogy hivatalból megkapja a bevaltás eredményét, — s másrészt a beváltási eredmény beírása a kertészt vagy ajánlaná, vagy nem, mert ebből minden dohánytermelő le tudja vonni a következtetéseket.

Az összejött dohánytermelők, Uray István pénzügyi tanácsos úr ó nagyságának az okszerű dohánytermelés nagyban előmozdító ezen értekezlet összehívásáért és ebben úgy a nagy, mint a kistermelők iránt egyaránt tanúsított jó indulatáért őszinte köszönetet mondva, oszlottak szét.

Midőn Tekintetes Szerkesztő urat kérem, hogy ismert ügybuzgóságával szíveskedjen szintén oda hatni, hogy a dohánytermelők és kertészek közti viszony rendezése minél előbb megoldást nyerjen*)

maradok,
kiváló tisztelettel

ifj. Pleszky Antal.

II.

Bánkút, (László major.) 1865. márczius 5.

Igen tisztelt szerkesztő úr!

Már évek óta nagy figyelemmel olvasom a szerkesztésében megjelenő „Magyar Dohányujságo.” és pedig hízlekedés nélkül mondhatom, hogy örömmel, érdeklődéssel, s gyakran volt már alkalmam, tanácsait követve, azok gyakorlati hasznos voltáról meggyőződhetni.

Ez év folyamán az öntözésre ajánlott kénsvas kálival is kísérletezni fogok, — a szükséges mennyiséget már meg is hoztam, — úgy szintén a dohány évelőségének bizonyítására 40 szép dohány tövet utasításai szerint meghagytam és érdeklé várom az eredményt.

Most a dohány pikirozásával akarok kísérletet tenni és erre nézve kérem szíves utasításait a következő kérdésre: a pikirozandó palánták hova ültetendők? — e czéla külön készült melegágyakba-e, vagy csak letakarható hideg ágyakba? — igen lekötelezlek, ha erre vonatkozólag engem értesíteni szíveskednék.

Nagyon érdekesben van a dohánytermelés körül minden lehető elkövetni, hogy annak minőségét és mennyiségét fokozzam, mert a mi vidékünkön a dohány nagyon szépen sikerül.

A mult évben, az aradi beváltó hivatalban, ahol a termelővel a leghumánusabban bántanak el és a hol az igazságos és partatlan osztályozás által a termelő ambícióját a jobb anyag előállítására nagyban fokozzák — dohányomért 24 frt 50 kr. átlagért értem el — s ha hozzá veszem a megtérített 2 frt jégkárt: úgy az átlag 26 frt 50 kr-ra emelkedik; ennyivel pedig

*) Örömmel veszek tudomást a fent leírt értekezletről, a mely valóban a legjobb módja a termelők serkentésének és a dohánytermelési szakismertek terjesztésének. A mi pedig a kertész kérdés rendezését illeti: ennek érdekében lapom multban is már gyakorta felszólalt, s a jövőben is minden lehető el fogok követni. Szerk

minden termelő megtérítve láthatja fараdozásait.

Kivált az új árszabás kell, hogy serkentsa a termelőt a jó anyag előállítására.

Végül a dohánynak egymástól 50—60 ctmtr. távolságra való sűrűbb ültetésével is kísérletezni fogok, bár annak előnyös voltáról eleve meg vagyok győződve.

Szíves válaszáért előre is köszönetet mondva, maradok tek. szerkesztő urnak igaz tisztelője

Baross László

főhercegi uradalmi intéző.

* * *

Amidőn a fenti becses sorokban lapom iránt kifejezett megtisztelő jó vélemény és lekötetelő elismerés fölött úgy örömet, valamint hálás köszönetemet nyilvánítanám, a pikirozás tárgyában — a kérdés közérdekű voltánál fogva — jónak látom itt megadni a kívánt fevilágosításokat, a következőkben:

A pikirozandó palánták nem e czéla külön készült melegágyakba, hanem a szabad földre ültetendők — még pedig akként, hogy ezeknek lehetőleg a szélről védett, napos helyen keressünk alkalmas helyet. Amelyet 15—18 ctmtr mélyre fel kell ásni, a földjét sűrű vasfogu greblyével porhanyóvá tenni, gyommagvakról és rovarpetéktől gondosan megtisztítani, s az így elkészített humus tartalmu tiszt. földet langyos trágyalé keverékek folyvást locsolni és olyan állapotban tartani hogy, a föld ne tapadjon, de azért elegendő nyirkossággal bírjon. Mikor aztán a melegágyi palánta már annyira kifejlett, hogy 3 levele legalább is a másfél centiméter nagyságot elérte: akkor a palántát a melegágyból a legnagyobb vigyázzal s úgy kell kiszedni, hogy a gyökereken egy kis föld maradjon rajta; — az átudogdosat pedig egy kis lapos pálczika, vagy forgács segítségével kell végezni, úgy, hogy a palántának ezzel előbb egy kis helyet kell csinálni, s aztán a másik oldalán gyöngén leszorítani, — ami oly egyszerű és könnyű dolog, hogy egy ügyes gyermek is képes napoként néhány ezer szál palántát átudogson. Az átültetett palántákat néhány napig kissé árnyékban kell tartani, s a naptól és szélől megvédeni, amíg megerednek és megerősödnek; — az így kezelt pikirozott palántákból lesznek azután a legszebben kifejlett, erős, egyenletes növények, amelyeknek kiváló sikere és előnye már általánosan el van ismerve.

D. V.

Irodalom.

„Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle.”

A Magyar tudományos akadémia és a földművelésügyi miniszterium támogatásával az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kiadásában megjelenő „Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle” ez évi 2-ik füzeté a következő gazdag tartalommal jelent meg: „A dohány elterjedése s az első dohánymonopolium hazánkban”, írta: dr. Takáts Sándor. (Ezen alapos tanulmányal megirt s reánk nézve különösen nagyérdű értekezésnek egyes részleteit, lapunkba is átvesszük.) „A szathmári kereskedők czehszabályai”, — „Thurzó Szaniszló gróf utasítása galgóczi vámosa részére”, — „A brassói papirmalom eladása 1568-ban”, — „Bányászterületek 1619—21-ből”, — „Alsó-Lendva és lenti várak udvarbirának utasítása”, — „A Szilágyosmlyai uradalom jobbágyainak szolgálmányai 1669-ban”, — „Bethlen Gábor szerződése egy török kereskedővel”, — „A kolozsvári képirok czehszabályai”, — végül a „Gazdaságtörténelmi Értesítő” krónikája egészíti ki a tartalmas füzetet. — E váliat már is igen érdekes s gazdag adatokat tett

közkinccsége a magyar mezőgazdaság multjára vonatkozólag s a hazafias és közérdekű czél, melyet már ötödik éve szép eredményekkel szolgál, valóban méltóvá teszi az intelligens gazdák legmelegebb pártfogására. Előfizetési ára egész évre 2 lrt. Előfizethetni az OMGE. pénztáránál. Bpest, Köztelek.

„A szőlő helyes metézése.“ „Szőlőt metézni könnyű, de helyesen metszeni nehéz!“ Az okszerű szőlőmetzésre megtanít azon új könyv, melyet most rendezett sajtó alá *Maurer János*, hírneves borász. Az egyes metszési módokat rajzokban is bemutatja. Kinek szőlője van, annak nélkülözhetetlen segédeszköze, tanácsadója és kincses bányája ez a könyv, amelyet egy forint beküldése mellett bementesnek küld meg a szerzője: *Maurer János* (Kassa, Maurer-udvar).

VEGYESEK.

Teljes tisztelettel felkérjük mindazon t. előfizetőinket, akik a folyó évre szóló előfizetésüket mindez ideig nem rendezték, hogy az előfizetési összeget szíveskedjenek most már a legközelebbi napokban beküldeni, — mert nem szeretnénk, ha a hátralékosok részére kiállított előfizetési nyugtát, postal megbízás útján lennének kénytelnek érvényesíteni.

— **Előleptések.** *Bayer Domokos* kassai, *Vajla Károly* budapest-ferencvárosi, *Migdyi Károly* papai dohánygyári szertári kezelők, *Péter József* fiúmei, *Mertz Lajos* budapest-ferencvárosi és *Hoffman Hugó* selmeczbányai dohánygyári gyártási osztályvezetők a IX. fizetési osztály I. fokozatába, *Schelly Mátyas* kapolnai dohánybevaltó hivatali kezelő, *Wieder József* kolozsvári dohánygyári szertári kezelő és *Killer Nándor* nagykárolyi dohánybevaltó hivatali kezelő, *Haehnel Vilmos* pozsonyi, *Mingovics Adolf* kassai, *Zsárhegyi Ernő* budapest-ferencvárosi, *Nádassy Kálmán* papai és *Hadházy Imre* debreczeni dohánygyári gyártási osztályvezetők a IX. fizetési osztály II. fokozatába, *Szemik László* budapest-ferencvárosi, *Boldizsár Kristóf* fiúmei, *Ujváry István* debreczeni dohánygyévedéki tiszték a X. fizetési osztály I. fokozatába, *Werner Samu* budapest-öbudai, *Strócz Lajos* selmeczbányai, *Mészáros János* battonyai, *Gégyi Rezső* tiszaroffi, *Altman Manó* szentgotthárdi, *Lipóssy János* budapest-öbudai, *Sümeghy Pál* egyr. dohánygyévedéki tiszték a X. fizetési osztály II. fokozatába, *Kupez Gyula* kassai, *Czapok Ödön* pozsonyi, *Soltész Sándor* és *Weninger Károly* budapest-öbudai, *Lipovszky Sándor* papai dohánygyévedéki segédtiszték a XI. fizetési osztály I. fokozatába, végül *Nicslich János* fiúmei, *Szobovich Albin* budapest-öbudai, *Steinvalter Győző*, *Skerbetta Lajos* zágrábi, *Batáry Dezső* fiúmei, *Baróti Ernő* budapest-ferencvárosi és *Leskó Imre* kassai dohánygyévedéki segédtiszték a XI. fizetési osztály II. fokozatába lettek előléptetve.

— **A dohánygyévedék 1897. évi statisztikája** főbb vonalaiban már össze van állítva, s ebből telemíthetjük, hogy 1897-ben az összes dohányfogyasztás 49.207,783 lrt 62 krajczár jövedelmet üntet fel, tehát az 1896. évben elért 48.842,037 lrt 74 krajczárral szemben, 365,745 forint 28 krajczárral többet, ami 0.75 százalék emelkedésnek felel meg. Az 1897-iki bevétel 1.185,000 forinttal haladja meg azt az összeget, melyet a pénzügyminiszter dohánygyévedék czímen a költségvetésben előirányzott. Ami a részleteket illeti, megtudjuk, hogy összesen fél milliárd szivar és több mint 774 millió szivarka vált füstét 1897-ben, ami mindkét oldalról mintegy 5 százalékos napi szaporodást mutat az 1896. év számaival szemben. Az egyes szivarok következőképen kelték: Regalita 5,691,600 darab,

Trabucco 17,350,200 drb, Britanica 27,311,100 drb, Milares 992,982 drb Panatela 212,200 drb, Operas 4,412,200 drb, Cuba portorico 92,576,700 drb, Portorico 71,210,480 drb, Finom virginia 22,280,996 drb, Vevey (forgalmon kívül helyezve) 100 drb, Rövid virginia 334,899 darab, — Vegyes külföldi 203,458 100 drb, Rövid magyar 43,564,300 drb, Brazil virginia (új) 17,497,900 drb. Leghatalmasabb számban tehát a rövid vegyes külföldi keit. A cigarettáknak ez a statisztikájuk: Hungária 522,450 darab, Stambul 5,272,950 drb, Sultán 42,403,250 drb, Hölgy szivarka 203,612,600 darab, Hercegovinai 72,703,650 drb, Sport 30,706,216 drb, Jenide 35,914,300 drb, Dráma 80,583,600 drb, Virginia 117,863,100 drb, Magyar 178,367,500 darab, Memphis (új) 6,787,700 darab. Ez a statisztika nem lep meg senkit; — a népszámláló Hölgy az, amelyet a dohányosok leginkább kedvelnek, két darabot vásárolva belőle három krajczáron. A havanná szivarokból a Londres szerepel a legnagyobb számmal, 357,900 darabbal, török cigarettából 2,407,350, egyiptomból pedig 4,609,850 foggyott el. A magyar jövedék összes jövedelmé 40,207,783 lrt 2 kr, Ausztriáé pedig 96,231,413 lrt, úgy hogy az osztrák-magyar monarchiának több mint 145 millió forint bevételt biztosít az, amiből az Isten teremtetett bennünket: a hamu.

— **Dohánytrágyázás kovasavas-káival.** Dr. Barth tana: Rutachban, dohánkyisérleteket vezetett, és hogy a chlortartalmat — a mely tudvaleg a dohány égését hátrányosan befolyásolja — csökkentse, kovasavas összeköttetésben használta a káit. Az eredmény kedvező volt, a mennyeiben a dohánkok chlortartalma tényleg csökkent; s az organikus savakkal összeköttetésben levő káitartalom a dohánkokban szaporodott. Az álagos égési tartalom pedig ötszöröse emelkedett. A kísérleteknél, kovasavas-káli mellett főleg ammónia és salátornak-jutott szerep. Más trágyázási kísérletekben, melyeket a német kir. gazd. egyesület végeztetett, az lett az eredmény, hogy a dohány égésére a legjobb befolyással volt a salétrommal és a szén-savas káli magnésialvól eszközölt trágyázás.

— **Melegágyak vasból.** A „Gazdasági Lapok“ legutóbbi számából vesszük át ezt a kis közleményt, amely bizonyára a dohánytermelőket is érdekelné fogja: A vaskarteil miatt, a mely az osztrák és magyar monarchiában a vas árat tetemesen fölemeli, nagyon nehéz a magyar gazdának, akik kertészkedéssel is foglalkoznak, vasmegágyakat és melegágyakat alkalmazásban venniük. Ellenkezőleg, nyugaton ezek használata majdnem általános. Remélhetőleg egyszer már vége lesz annak a tetemes vas adónak, a mit a magyar gazda a karteilleknek évente fizet, vagyis vasiparunk annyira meg fog izmosodhatni, hogy nem lesz szükséges a mostan tulzott védelmi állapotot fenntartani. Akkor aztán elérkezik reánk nézve is a vaskonstruációk korszaka. Addig mi a vaskorszakban csak félg vagyunk benne. A vasmegágyak használata rendkívül kényelmes. A vasmából készült ily melegágyak az annyira keresett napfényt minden oldalról a növényekhez juttatják. Kinyitások, szellőztetők s a neveit palánták öntözése és kezelése ezekben könnyűszerrel végezhető. E melegágyak ugyanis szétszedhetők és összerakhatók. Szélességük 1—1.30 m., magasságuk 50—60 centiméter. A Vidal Beaume által, a Paris mellett levő Boulogneban készült ily melegágyazások nagyság szerint 4 lrt. 25 kr — 5 lrt 50 krba: — a zárófalak pedig 2—2 lrt 25 krba kerülnek, üveg nélkül.

— **Zarándoklás Rómába.** — Rómába zarándoklás indul márczius 22-én Budapestből. Rendezője — a hercegprímás engedélyével — főtisztelendő *König Gusztáv* papai kamarás, budapesti krisztinavárosi s. lelkész. Utiköltség: I. osztály 180 forint, II. osztály 140 lrt, III. osztály 55 lrt, ebbe bele van számítva az utazás oda és vissza és 5 napi teljes ellátás

Rómában. A jegy 45 napig érvényes, tehát aki a zarándoklás után Olaszországban akar maradni: 45 napig maradhat. Utlevél (passus) nem szükséges. A zarándoklás a pápa ő Szentége előtt meg fogják jelenni. Akik a zarándoklásban részt akarnak venni, levélben jelentkezzenek postafordulatával főtiszt. *König Gusztáv* urnál, Budapest, I. kerület, krisztinavárosi plébánia, a hová az utiköltséget is be kell küldeni.

— **Magyar Jelzálog Hitelbank.** Az igazgatóság és a felügyelő bizottság által jóváhagyott 1897. december 31-én lejárt mérleg szerint a brutto nyereség az 1896-ról áthott 159,612 forint 70 krajczár beszámításával 2,445,561 forint 18 krajczár; és a tiszta nyereség az adók és kezelési költségek levonása után, a mult évben kimutatott 1,926,364 forint 38 krajczárral szemben 1,834,570. forint 67 krajczárt tesz ki. Az igazgatóság e hónap 17-ére kitűzött közgyűlés elé azon indítványt fogja terjeszteni, hogy az 1897. évre szóló 17. számú szelvény beszolgáltatása ellen osztalékképpen egy-egy teljesen befizetett részvény után mint a mult évben ez idén is 48 frank, és egy-egy 50%-al befizetett részvényjegy után 24 frank fizetessék, a tartalék alapok az alapszabályszerű legmagasabb hányaddal vagyis 212,421 forint 59 krajczárral javadalmaztassanak, ezenfelül még 100,000 forint a külön tartalék alaphoz: összesen tehát a tartalékokba 312,421 forint 59 krajczár helyeztessék; 15,000 forint az intézeti tisztviselők és szolgálók nyugdíjalapjának javadalmazására: 100,000 forint az intézeti tisztviselők és hivatalosok külön javadalmazására fordítottassék és a hátrelevő 214,266 forint 28 krajczár a folyó 1898. évi új számlára átvitessék. A bank tárcájában és a záloglevél biztosító alapon foglalt értékpapírok, beleértve a saját kibocsátmányukat is a beszerzési árakkal, illetve az 1897. december 31-én jegyzett árfolyamoknál jóval alacsonyabban vannak a mérlegbe beállítva.

Szerkesztői üzenetek.

Baross László főzsi urad. Intéző urnak. Bánkút. Becses tudósítását e helyt is igen köszönjük, s a kísérletezések eredményéről szóló minél részletesebb szíves értesítését előre is kérjük.

Ifj. Pleszky Antal urnak, Faddon. Köszönjük az értekezletől irt becses értesítését és máskor is igen szívesen vesszük közleményeit.

Banovszky Gyula urnak, Barcsón. A beváltási eredményekről szóló kimutatás szíves beküldését nagyon köszönjük.

Kazay Rezső urnak, Kolozsvárt. A hosszas hallgatás után Gszinte örömmel vettük becses levelét, s reméljük, hogy rég nélkülözött érdekes munkáihoz is nemskorra leend szerencsénk. Fogadja legszívesebben üdvözlötünket.

Tóth Frigyes urnak, Csaoigrádon. A becses levelében kifejezett őszinte jóakaratot köszönettel vetjük tudomásul.

Nyilaszy Mihály urnak, Ujvározon, — és **Fényes Kálmán** urnak, Pta Poán. A dohánymag tárgyában értesítést várunk, s mihielyt azt megkapjuk, azonnal irni fogunk.

Biró Jenő urnak, Pozsegs. Kísérlettevésre egy kevés gálócsi munkatálymagot küldtünk, — nem tudjuk megérkezett-e?

Kozma Zoltán urnak, Pta Csobánkán, **Rázó Béla** urnak, Pta Kakaton és **Almássy Sándor** urnak, Főlegyházán: A kért számokat elküldöttük.

Magyar Jelzálog Hitelbank.

Hirdetmény.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank t. cz. részvényesei az 1898. március hó 17-ik napján déli 12 órakor a bank helyiségeiben (V., Nádor-utca 7. sz. a.) tartandó

XXIX. rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívotnak.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése.
2. Az 1897. évi mérleg megállapítása és a felmentvény megadása.
3. Határozathozatal a tiszta nyereség hovaforordítása iránt.

A részvények letehetőik:

Budapesten: a bank főpénztáránál (V., Nádor-utca 7. sz. alatt) és a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbanknál.

Bécsben: az Union-Banknál.

Parisban: a „Société générale pour favoriser le développement des Commerce et de l'Industrie en France” című banknál.

Az igazgatóság.

Alapszabályok kivonata:

23. §. 20 részvény tulajdona 1 szavazatra jogosít.

24. §. Részvényesek, kik szavazó jogukkal élni akarnak, kötelesek a közgyűlés összeülte előtt legalább 8 nappal, részvényüket tértívénnyel melletti letéteményezni. A letéteményezés a bank pénztáránál, vagy más, a hírlapokban kijelölt helyeken eszközölendő.

25. §. A szavazójog személyesen vagy meghatalmazott által gyakorolható. Meghatalmazás csak részvényeseknek adható.

Testületek, intézetek és kereskedelmi cégek, továbbá nők és kiskorúak, a közgyűlésen törvényes képviselőjük által vehetnek részt, ha azok különben részvényesek nem volnának is. Azoknak, kik szavazó jogukat igazolták, a részvények és az utának járó szavazatok számának megjelölésével ellátott igazoló-jegyek adtnak ki.

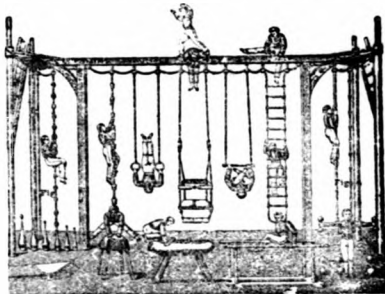
A részvények a részvényes által sajátkezűleg aláírandó jegyzékbe, számszerű sorrendben és pedig a Magyar Jelzálog-Hitelbanknál 1, minden egyéb letéthelyén 2 példányon bejegyzendők. A letévé a letett részvényekről tértívénnyel nyer és a részvények annak idején, a közgyűlés megtartása után, csakis ezen tértívénnyel visszaszádos mellett fognak neki kiszolgáltatni.

Az 1897. évi mérleg és jelentés 1898. március hó 9-től kezdve a t. cz. részvényesek rendelkezésére áll.

Sürgőnyezim:

„KÖTÉLGYÁR”

Budapest.

TELEFON:

62—13.

Legjobb és legmegbízhatóbb minőségű magyar bácskai kenderből készült

gazdasági kötélárúkat

ajánl a

BLEIER és WEISZ kötélgyártó cég BUDAPESTEN.

Raktár és iroda: VII., Károly-körút 7. sz.

Továbbá: torna eszközök,

valamint: kocsizó lóhálók, szánhálók, gabonaszákok, vízhatlan ponyvák, kender, csepű, vászontömlők, itató- és tűzivedrek, coeus futószőnyegek és lábörölők, ruhaszáritó kötelek. — Lawn-tennis hálók, fogolyhálók stb. e szakmába vágó árúkat a legjutányosabb eredeti gyári arakon.

Képes arjegyek kívánatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. (6—)

Dohányzsinórok

és

báلكötelek,

géphevederek, tömlők, szövő-fonál, zsákmadzag, tisztító-kőcs és kender, juteárak, borszűrő-zsák, elsőrendű dupla vitorlavászonból készült kezelési zsákok,

vizmentes takarók és ponyvák és

egyéb gazdasági cikkek

a legsolidabb kiszolgálás mellett

gyári áron kaphatók

BERGER TESTVÉREK

juteárak és zsákok gyári raktárában

Budapest, V., Árpád-utca 12. szám.

Az osztrák-magyar kenderfonó és zsinoggyárak gyártmányai központi raktárának elarusítása.

A szegedi kenderfonogár részvénytársaság magyarországi vezérképviselete és főraktára.

(6—)

Az országos gépész-egyesület:

a gépészet minden ágában kellőleg szakavatott

gépészeket

minden időben díjtalanul elhelyez

Budapest, VI. Váci-körút 33. szám.